

DECREIXEMENT I ANTICOOPERACIÓ: AJUDAR EL SUD DECREIXENT?

Decreixement i anticooperació focalitzen aspectes distints de la nostra realitat global contemporània. Això no obstant, parteixen de la necessitat imperiosa d'aturar una locomotora que ens dirigeix a una velocitat exponencial cap a un precipici i que, a més, ho fa atropellant la població que no cap dins el tren perquè no pogué comprar el bitllet. L'anticooperació és un concepte nou i útil per als moviments socials que lluiten per la justícia global. Però, en què consisteix? Què té a veure amb la noció de decreixement?

Què és l'anticooperació?

Anticooperació deriva de "cooperació al desenvolupament", un concepte que el saber popular associa a totes aquelles accions del Nord que ajuden el Sud d'una manera o de l'altra. Sense entrar en si això últim és encertat o no, és intuïtiu definir el contrari, "anticooperació", com tota aquella acció, sigui quina sigui, que es genera al Nord i que interfereix negativament en el Sud (indistintament del canal i l'àmbit o l'origen i la destinació en els quals es produeixi).

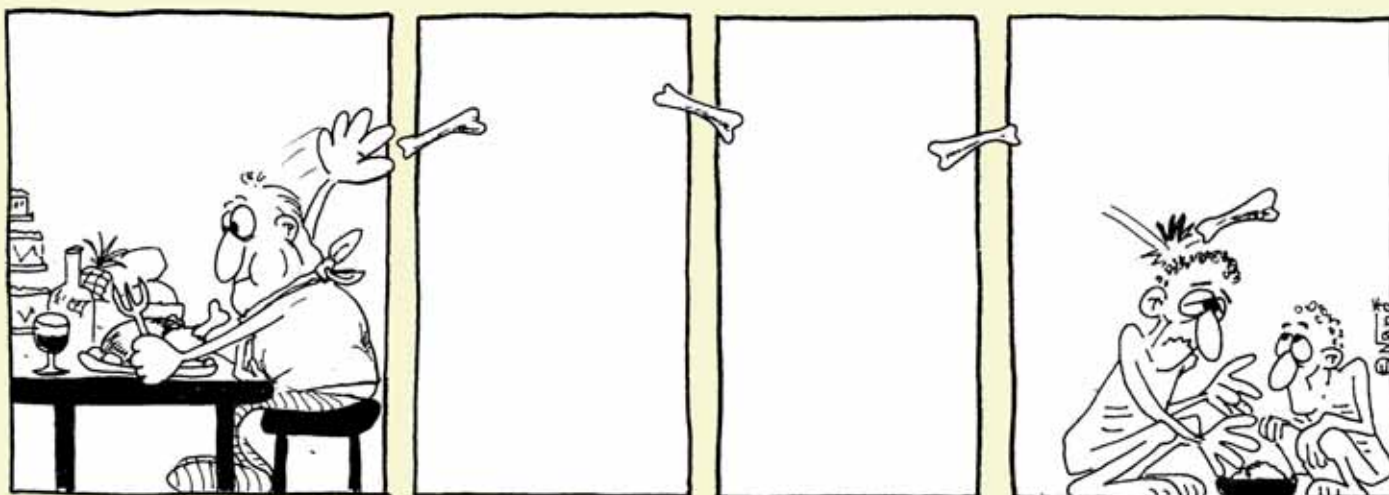
En realitat, l'"anticooperació", com un *hub*, és un concepte que n'interconnecta d'altres, com el pagament del deute il·legítim, l'impagament del deute ecològic, el comerç injust, la guerra o la venda d'armes, l'aculturació, l'erosió de la sobirania alimentària, etc. Cerca integrar en un sol nom tots els (aparentment) molt diversos greuges d'arrel externa soferts pels col·lectius i les societats empobrits. Fenòmens que habitualment apareixen desconnectats i als quals se'ls atribueix sovint un origen intern. L'anticooperació sorgeix de demanar-se com i quantes interferències negatives reben els pobles del Sud Global del Nord Global; quina és la lògica que comparteixen aquestes interferències i que del 'viure bé' i de l'autodeterminació del Sud queden determinats des del Nord i pel Nord.

Així doncs, podrem parlar d'anticooperació tecnoproductiva quan es faci referència a la que es produeix a través de la concurrència entre la tecnologia i la distribució transnacional de la producció mundial; d'anticooperació comercial, quan es transmeti a través del comerç internacional; d'anticooperació financera, quan utilitzi mecanismes financers; d'anticooperació militar, quan es produeixi mitjançant guerres, amenaces o venda d'armes; d'anticooperació ambiental, quan es distribueixin les càrregues i els costos del metabolisme de les societats riques sobre les empobrides; d'anticooperació diplomàtica, quan s'utilitzin els mecanismes de la diplomàcia exterior, les organitzacions internacionals incloses; d'anticooperació simbòlica, quan es transmeti via inculcació cultural o ideològica, educativa o religiosa; d'anticooperació migratòria, quan es restringeixin selectivament les migracions i, finalment, d'anticooperació solidària, quan es produeixi a través d'algunes pràctiques de l'ajuda internacional'.

“

L'"anticooperació" és un concepte que n'interconnecta d'altres, com el pagament del deute il·legítim, l'impagament del deute ecològic, el comerç injust, la guerra o la venda d'armes, l'aculturació, l'erosió de la sobirania alimentària, etc.

”



© Nano / Humoroteca ¿La Deuda Externa? ¿Y eso qué es? (IEPALA editorial, 2001)

Per què es produeix l'anticooperació?

Prenguem com a exemple algunes interferències transnacionals objectivament negatives (però aparentment distintes), com ara els suports financers a la internacionalització de l'empresa que poden generar deute extern il·legítim, la pressió que generen els nous objectius dels EUA i la Unió Europea en l'ús d'agrocombustibles sobre els pagesos que habiten les terres fèrtils tropicals, i el suport a un règim autoritari per motius geoestratègics amb la venda d'armes i la reprensió consegüent –mort inclosa– de milions de civils. Observem que parteixen de decisions polítiques preses al Nord Global, clarament vinculades amb la necessitat dels actors del sistema capitalista d'expandir-se (creixement) i d'autoconservar-se (seguretat) en un ambient hostil d'alta competitivitat. És a dir, són una mena d'efectes col·laterals de decisions i actituds la lògica dels quals és perdre i, sobretot, créixer materialment i energèticament en una espècie de competició, per sobre dels drets de tercers.

Per “ajudar” el Sud és necessari decreixer (crematísticament)

En realitat, si analitzéssim tot allò que pot qualificar-se d'anticooperació, descobriríem que es produeix justament a conseqüència d'aquesta lògica crematística, d'aquesta cultura del creixement i de la competitivitat en què ens trobem submergits empreses privades, estats capitalistes i consumidors/treballadors.

Existeixen també interferències transnacionals negatives que no són fruit de la necessitat creixent de seguretat i creixement dels metabolismes de les societats riques. Per exemple, accidents contaminants que afecten un país del Nord i superen les seves fronteres, pandèmies que es difonen planetàriament, *cracks* a les borses, modes que s'exporten a través d'Internet... Fenòmens fortuïts, el *leitmotiv* dels quals no ha estat el creixement sinó altres com l'atzar, fins i tot la nova complexitat associada a la globalització i el canvi tecnològic. Naturalment, la suposada 'accidentalitat' és, cas per cas, subjecte a discussió, atès que hi ha accidents que poden considerar-se com a passius pre-visibles d'una activitat crematística.

Això no obstant, la proporció d'interferències negatives que es donen fora de la lògica del creixement i la seguretat és gairebé marginal. Per tant, aquells/es que opten per abolir els desequilibris entre el Nord i el Sud, o aquells/es que formen part dels moviments socials per la justícia global –la justícia ambiental inclosa–, acabaran enfrontant-se als mecanismes i als actors de l'anticooperació. Una espècie de xarxa de xarxes per l'abolició de l'anticooperació. La pregunta següent és, doncs, si aquests mateixos moviments socials hauran també de formar part del moviment pel decreixement.

Hem de partir d'una primera conclusió: l'arrel de l'anticooperació del Nord Global és amb seguretat el creixement econòmic. Aleshores i de manera simplificada, en un escenari de decreixement potencial, com el proposat per diversos autors, és de preveure que també decreixi el nombre i la profunditat d'interferències negatives transnacionals. Tendir, per exemple, envers economies de circuit curt al Nord contribuiria a recuperar la sobirania alimentària al Sud o a evitar una sobreemissió de diòxid de carboni associada a l'agronegoci? Probablement, sí. Altrament dit, abolir l'anticooperació ens condueix inevitablement a lluitar per un decreixement del Nord Global i, per tant, a una reorganització radical del nostre sistema econòmic mundial.

David Llistar, Observatori del Deute en la Globalització
Article publicat a la *Revista Ecològica Política*, núm. 35, ed. Icaria (juny 2008)

¹Vegeu D. Llistar, "Anticooperación: los problemas del Sur no se resuelven con más ayuda", 2007 (a la xarxa), o D. Llistar, *Anticooperación* (en premsa), ed. Icaria, Barcelona, 2008.